МАИ
21
Воскресенье
1939 он
№ 114 (2754)
Сэн 10 мүнгэ

Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

ULAAN AARMIIIN PREZIIVTE OTLIIÇNOOR BELEDXEXE

Ene zilei namar, 1918 onoi xojordoxi xaxadta ba 1919 ondo tyrehen, soveed zaluu graazdanuud Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin ba Uhan-Seregei Floodoi tug doro, tatagdaxa baina.

Ulaan Aarmida ba Uhan-Seregei Floodto preziiv bolbol soveed xynyydei azabaidalda ton jixe ba xyxiyyn sobiiti myn baina. Manai oron soo voiinoi nerenь xyndetei. Vojeenne slyyzbe bolbol soveed zaluuşuudta sviaşçeenna ujalganь, aldar soliin xeregenь bolno. Zaluu xydelmerişed, kolxoozniguud, slyyzaşçinar bolbol socialiis exe oronoo daisadhaa arşalxa iskyysstviiji şudalxiin tulada, aarmida ton jixe entyziaazmtaigaar oşonod.

„Ulaan Aarmi baUhan-Seregei Flood—xysen tyges ba ilagdaşagyi xysen myn, zygeer, ede xadaa **aguujixe soveed araduud** geze nerelegdedeg, manai ilagdaşagyi aarmiiin gansa le tyryy otriaadanь, avanpoostnuudanь myn“ (Voroşiilov).

Leenin—Staalinai paarti bolbol Ulaan Aarmiiiji baiguulhan, urguulhan ba tereniiji xygzyylhen baina. Manai aarmi—soveed aradai miirne azalainь tyşeg ba, gadaadiin daisadhaa tereniiji xamagaalagşa myn. Arad xadaa əəhediingəə erxim xybyydiiji aarmida elьgeedeg. Manai arad xadaa aarmiiiji bexizyylxiin tuxai eseşegyigəər hanalaa tabidag ba anxaradag baina.

Soveed grazdaniiin byxenei seezen soonь, bojeeciin zyrxeer soxilno. Əəriingəə, bodoto aradai aarmiiin voiin baixa geeşe, ton jixe zol. Soveed olontooto zaluu xynyyd xadaa liootçiguud, moriaaguud, artilleriistnyyd, pexotiincuud, koonnicanuud bolxiiji, vojeenne xeregtè onso ilgarxiiji hanaaşalna. Ulaan Aarmida preziiviin ydernyyd xadaa azalşadai bylede gaixamşag torzestvoogoor temdeglegdedeg, əəriingəə exe orondo xaluun inaglalai, Leenin—Staalinai paartida ba Soveed praviitelьstvodo aguujixe preedannostiiin, soveed patriotiizmiin, xysen tyges demonstraaca boldog baina.

Iime ydernyydte, xybyyndee exe, esegenь zaxidag:

—Şi, Ulaan Aarmida oşoxoşni, buu zebsegee hainaar bariza hura, ynen sexe ba zyrxetei xybyyn bolo; xysejəəşji, amijaaşji xairalangyigəər, socialiis exe oronoo xamagaalza şadaxa bolo.

Soveed zaluuşuud xadaa erelxeg, zyrxetei jabadalaar,socialiis exe oronoigoo aldar soliin tyləə gabijaata xeregyydte zorihon erxim hain ermelzelelgeer dyyren baina. Tere xadaa geroinuud-liootçiguudtai, Xasaanai aldarta baatarnuudtai adali baixiiji oroldodog jym, manai exe oronoi daisadiiji yixiaa soxizo, soveed zebsegei aldar soliiji ulam arbidaxaxa zoltoi baihan, yjeten-sasuutandaa ataarxadag baina.

Ene zilde tatagdagşad xadaa—zavooduud ba poolinuudai staxaanovcuud, obşçeestvenne politiiçeske jixe hurguuliiiji garhan elyyr, fiziiçeske xatuuzahan xynyyd, kylьtyyrne yrgen krygozoortoi xynyyd. Ene zilde tatagdagşadai dunda, olonxinь teexnikymyydiiji ba Vyyznyydiiji dyyrgehiijinь zaaza xelexede, medeeze bolno; byxii preziivnigyydei dyrbenei gurban xubinь dunda hurguuliiin 4-həə 9 klaassuud xyrter xemzeenei obrazovaanitai bainad. 1912 ondo caarska aarmida şineer abtagşadai gurbanai nege xubinь, yzeg bişeg oroidooş medexegyi baihiijinь, hanajiildaa.

Mynəə yjede Moskvaa, Leeningraad ba Goorьkiiin preziivnigyydei dunda sorevnovaani jabaza baina. Olomiangan zaluu leeningraadaixid ba moskvaagaixid xadaa voroşiilovsko streelooguud bolonxoi, „Azal ba oboroonodo belen“ znaçoogto noormiiji tuşaanxai. Primoori, Beloryyssi, Ukraiiniin predprijaatinuudta ba kolxoozuudta, manai oronoi byxii respyyblikenyydte ba ooblastьnuudta, myn tereşelen ysəən bişe znaçkiistnuud beledxegdehen baina. Tereenei xazuugaar, zarim gazarnuudta ene xydelmeri bolbol samotioogto tabigdahaniinь xaragdana. Əəhediingəə predprijaatinuud deerexi preziivnigyydei tooji mededeggyi, tiime partiiina ba komsomoolьsko xytelberilegşed yşəəl bii.

Ulaan Aarmida ba Uhan-Seregei Floodto preziiv xadaa—gyrenei ton şuxala xereg myn. Preziivte beledxel xadaa oronoi byxii xizaarnuudta ba ooblastьnuudta sag bolzor soogoo jabuulagdahan ba yngeregşe ziliinxihee nelieed hainaar jabaza baina. Gebeş, zarim niutaguudta, zişeelxede, Noovorossiisko ba Kyibeşevske ooblastьnuudta, byri le hainaar jabuulagdaxiijinь xysegdexe hen baina. Tende, partiiina organizaacanuud bolbol preziivnigyydei dunda jabuulagdaxa xydelmeriiin tyləə johotoigoor orolsoogyi baina. Ede ooblastьnuudai preziivnigyydei dunda, oboroonno znaçooguudtai xynyydenь ysəəxen proceent bolno. Yzeg bişeg bagaar medexe xynyyd bii, yzeg bişeg byri medexegyiş xynyyd baixa, teed tedeş ysəəxen aabdaa.

Maassova-oboroonno ba sportiivno oobşçestvonuudai xubida jixeşeg xydelmeri xyrtene. Vojeenne znaaninuudai miinimymiiji şudalxadanь ba fiziiçeske xatuuzaltai bolxodonь, tede oobşçestvonuud, zaluuşuudta tuhalxa ujalgatai. Osoaviaxiimai, buudalgiin tiirnyydiiji preziivnigyydei yderbyriiin yprazneenide ygexe, gimnastiiçeska zaal soo, tedenerei dunda xydelmeri jabuulxiin tulada, erxim sportsmeenyydiiji tabixa, vojeenne kryzooguudai xydelmeriiiji haizaruulxa xeregtei.

Partiiina komiteedyyd bolbol eelzeete preziiveer xolbootoi olojanziin asuudalnuudiiji şiidxelgede konkreetneer orolsoxo johotoi. Ilangajaa, aarmida tatagdaxa zaluuşuudiiji politiiçeske xymyyzyylxe xydelmeriiiji şangadxaxa. Jireedyin bojeecyydte, Ulaan Aarmiiin ba Uhan-Seregei Floodoi xysel ba zorilgonuudiiji oilguulxiin tulada, BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin togtoolnuudiiji şudalalgadanь tuhalxiin tulada, zaluuşuudiiji xariuusalgata ba xyndete slyyzbedenь politiiçeske beledxexiin tula, preziivnigyydte erxim propagandiistnuudiiji tomilxo johotoi.

Preziiv—manai exe oronoi xyseşadabariiiji ulam byxezyylxe xeregte serьjoozno alxam myn. Soveed gyrenei zebsegte xysende şine nemeltiiji, bolьşeviigşelen, otliiçnoor beledxeje! Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin ba Uhan-Seregei Floodoi voiinoi aguujixe aldar nerede dostoino zorimgoinuud, zyrxeteinyyd, disciplinii-rovanne bojeecyydiiji Ulaan Aarmida ba Uhan-Seregei Floodto ygeje!

(Main 16-nai „Praavdiin“ tyryy bişeghee).

Paar beledxeliiji bolzor soonь, zişeete hainaar yngergeje!

KANCELIAARSKA XYTELBERI

Main 10-da, Jaruuniin aimagai kolxoozuud bolbol oroohoto kylьtyyrenyydei tarilgiiji gol tyleb dyyrgebe. Aimag dotor 10.050 gektaar tarigdaza, plaaniinь 97 proceent dyyrgegdehen baina.

Ylьdergiin somonoi, Kiirovei neremzete, Leeninei neremzete kolxoozuud ba Jaruuniin selьsoveedei „Pyytь socialiizma“ kolxooz bolbol oroohoto kylьtyyrenyydei tarilgiiji aimag dotoroo tyryyn dyyrgee.

Xendiin selьsoveedei kolxoozuud bolbol ene zilei xabarai tarilgiiji imagta organizoovannoor, maksimaalьna bogonixon bolzorto, ynder şanartaigaar yngergehen baina.

Jaruuniin somonoi, „Pyytь socialiizma“ kolxooz ba Kaganooviçiin neremzete, „Ulaan tujaa“ kolxoozuud bolbol paar xaxalalgajaa tereşelen organizoovannoor exileed, nelieed jixeşeg paar xaxalhan baina.

Gebeş, aimagai olonxi kolxoozuud xadaa oroohoto kylьtyyrenyydeigee ertiin tarilgiiji dyyrgehen baibaş, paar beledxelgiin xydelmeriiiji jixeer udaaruulza baina. Zişeelxede, Yxerei selьsoveedei, Staalinai neremzete, Ylьdergiin selьsoveedei, Kiirovoi neremzete kolxoozuud bolbol paar xaxalalgiiji mynəə xyrter exileedyi baina.

Aimagai gazartariaalangai tahag ba olon kolxoozuudai xytelberilegşed bolbol paariiji sag bolzor soonь, ynder şanartaigaar xaxalalgiin udxaşanariiji xysed oilgoogyi ba ene kampaanida byxii texniiçeske ba amidii xysenyydee mobilizovaalaagyi baina. Gadna, aimagai gazartariaalangai tuhag ba terenei xytelberilegşed bolbol aimag dotoroo xedii şineen paarai xaxalagdahiiji, jamar kolxoozuud paar beledxelgiiji exileeb geze medenegyi. Ene faakt xadaa aimagai tahag bolbol jirexe zilei urgasiin sydьbaagai—paar beledxelgiin tyləə jamarşji anxaralaa tabiaagyi ba eneeniiji konkreetneer xytelberiləəgyi, xarin kanceliaarska xytelberitei baihiijinь xaruulna.

M. Xaabalov.

PAAR XAXALALGADA BYXII XYSƏƏ MOBILIZOVAALXA

Xoriiin aimagai kolxoozuud bolbol oroohoto kylьtyyrenyydeigee tarilgiiji gol tyleb dyyrgehen baibaş, paar xaxalalgiin xydelmerinyydiiji yrgenəər delgeryyleegyi baina. Zişeelxede, Xylei somonoi „Gigaant“, „Plaami“ ba busad selьsoveedyydei zarim kolxoozuudai xytelberilegşed bolbol ertiin paariiji sag soonь xaxalalga—jirexe zilde ynder urgasa xuriaaxiin zaloog myn geze, oilgoogyi baina.

Gebeşji, aimagai tyryy kolxoozuud xadaa paar xaxalalgiin kampaaniiiji hainaar yngergeze baina. Ydiin somonoi, Staalinai neremzete kolxooz (tyryylegşenь Cereenov) bolbol main 16-ai medeegeer, paar beledxelgiin xydelmeriiiji 50% dyyrgehen gexe gy, ali 300 gektaar xaxalhan baina. Ene kolxoozdo xydelmerilze baigaa, Xoriiin MTS-iin №13 traaktorna brigaada (brigadiiranь Erdeneejev) bolbol azalai ynder bytəəsiiji xaruulza, MTS dotoroo tyryy huuri ezeleed jabana. Ene brigaadiin traktoriist nyxer Zamsuujev bolbol smeene soogoo 19-20 gektaar gazariiji sag yrgelze xaxalna.

Gadna, Anaagai somonoi „Ulaan-Odon“ kolxooz bolbol morin plyygyydeeree 166 gektaar xaxalaa. Ene kolxooz xadaa negedexi riaadta paar xaxalalgiingaa plaaniiji dyyrgeed baixa ysloovitoi baigaa. Gebeş, tus kolxoozdo xydelmerilze baihan traaktorna brigaada bolbol ton muusa xydelmerilze, plaanaa dyyrgenegyi. Eneenei şaltagaaniinь jyyb gexede, ene brigaadiinxid xadaa pooli deere garhanhaa xoişo 9 şaarikopodşiipniguudiiji xailuulhan ba yçoodonь ton muugaar tabigdahan baina.

D. Dugaroon.

DOOGOVOROO DYYRGENEGYI

Yşəətein MTS bolbol „Piatileetka“ kolxooztoi doogovor batalza, tere doogovoroigoo johoor tus kolxoozdo kolioosno traaktornuudaar 260 gektaar gazar kylьtivaacalza, riadovoi seejalkeer tarilga xexe johotoi baigaa. Tus kolxoozdo apreeliiin 12-hoo main 5 xyrter, Yşəətein MTS-iin kolioosno gurban traaktornuud xydelmerileze, xamta deeree arai geze 160 gektaar kylьtivaacalza tariaa taribaşji, ede traaktornuudanь ton muugaar remoontologdohon deerehee, pooli deere sag yrgelze ebdereze, jixenxi sagaa geehen baina.

Gadna, traaktorna brigaadiingaa doogovoroo yşəə dyyrgeegyi baitaranь, MTS-iin direekce xadaa traaktornuudaa ondoo kolxoozuudta elьgeezerxihen baigaa. Mynəə 167 gektaar ertiin paar xaxalaxa doogovortoi bolboşji, tus MTS bolbol traaktornuudaa busaagaadyi baina.

Ede faaktnuud bolbol tus MTS-iin xytelberilegşed xadaa kolxoozuudtai batalhan doogovoroo xydelmeriiingəə zakoon bolgoogyi, xarin ene xeregte jamarşji xariuusalgagyigəər xandahiijinь gerşelne.

Iime deerhee, MTS-iin direekce xadaa kolxoozuudtai batalhan doogovoroo xereg deerenь, bolzor soonь dyyrgexiin tula texniiçeske xysenyydee byrin mobilizovaalxa johotoi.

C. Altaiski.

Perestraxoovşçiguud

Trexgoorno manufaktuuriin kombinaad bolbol rogoozo, tymer proovolokonuudaar ba busad materiaalnuudaar dutaza baina. Kombinaadai xangalgiin naçaalьnig Koonşin xadaa medyylge bişexehee bişe, ondoo arga oldoggyi baigaa.

Koonşin bolbol jyre gansaxan le medyylge bişebeşji, terenee zurgaan aadresnuudaar jabuulba: Glavtekstiilьsbiit, glavlegsnaab, narkomtoorg, Glavmoskloomprom, Mosgorvnytoorg ba soveed kontrooliiin komiissada elьgeegee.

Ede yçrezdeeninyyd bolbol rogooziijiş, proovolokiijiş erxiledeggyinь, Kooşindo hain medegdene. Gebeş, hanaagaa tabiza, ene şuxala materiaalnuudiiji əərəə olxo duragyi baihan deerehee, xariuusalgahaa zaisaxiin tula, xydelmerigyi, iniciatiivgyi jabadalaa, —bi bişee hem, medyylee hem, jaaxa bib... geze straxovaalxiiji bodoo xa.

Tiime perestraxoovşçiguud hyylei yjede olon boloo.

Yngeregşe zilei maart harada, SSSR-ei SNK-geer batalagdahan, Soveed kontroolьno komiissiin togtoomzo tolilogdohon baina. Terenei nege pyynkt soo xelegdexenь: „Əəriingəə yçrezdeeniiin liinieer bodoto xemzeenyydiiji abxiin orondo, busad oorganuudta medyylgenyydiiji ba gomodolnuudiiji zoriuulza, bejee perestraxovaalxagehen xyselteigeer, KSK-da xandadag, xytelberilexii xydelmerişedei baihan deereheenь, tiime xytelberilegşediiji, perestraxoovka xeed le miil baihanainь tyləə xariuusalgada xabaaduulxa şuxala geze mederexe“.

SSSR-ei SNK dergedexi Soveed Kontrooliiin Komiissa bolbol togtoomziin ene pyynktiiji, tiime perestraxoovşçiguud tuşaa, saaşadaaşji erid xatuugaar xereglexe geze şiidxebe. (TASS).

ZURAG DEERE: Byxesojuuzna 13 lotereidezoriuulagdahan, Osoaviaxiimai Centraalьna Soveedeer gargagdahan plakaad.

(TASS-iin fotoxrooniko).

Moskvaa, priizevte beledze baina

Byxii predprijaatinuud, stoliiciin vojeenne ba obşçeestvenne organizaacanuud bolbol RKKA-iin ba Uhan-Seregei Floodoi zergenyydte, 1918 onoi xojordoxi xaxadta tyrehen ba 1919 ondo tyrehen graazdanuudai eelzeete priizevte beledze baina.

Moskvaa bolbol Ulaan Aarmida ba floodto, gaixamşag, fiziiçeske xatuuzahan ba erdemte pokoleeniiiji elьgeene. Stoliiciin preziivnigyydei gurbanai nege xubinь komsomoolьcuud. Preziivnigyydei 20 proceentnь dunda hurguuliiiji dyyrgegşed baina. Zaluuşuudai dunda negexenşji yzegbişeggyişyyd baixagyi.

Ulaan stoliico bolbol ene zilde, Aarmida oşoxo preziivnigyydei toodo voroşiilovska streloguudiiji 60 proceent, „Azalda ba oboroonodo belen“ znaçkiistnuudiiji 75 proceent, PVXO ba GSO-goi znaçkiistnuudiiji 90 proceent elьgeexiin ujalga abba.

Nyxer Staalinai doklaad sooxi zarim xedii teerminyydte tailbarilga

DEEMPING—(angliiiska yge). Busad konkyreentnyydiiji tyrize, gadaadiin riinog deere monopooli (gospoodstvo) ezelelgiiji xangaxiin gy, ali xemhee xeterxei yiledberilegdehen produuktnuudai, tovaarnuudai zaralgiiji oloxiin tula, gadaadiin riinog deere, dotoodiin riinog deerexihee byri ynegyi sengeer tovaar xudaldalgiiji—deemping geze xeledeg.

DEPREESSI—(latiinska yge). Kriizisei hyyleer boldog, ekonomiiçeska zogsoltiiji (zastoiji)—depreessi geze nerelne. Ene zogsolto bolbol yiledberiiin xoroolgoor, tovaarnuudta eriltiin ygeidelgeer, xydelmerigyidelgeer, xarakterizovaalagdadag.

KONKYREENCE—(francuuzska yge).—Temesel, serьjoogoo zaraxa riinkiin tyləə ba, əəriingəə gospoodstviiji baiguulxiin tula riinogyydiiji ezemdexiin tyləə; zarim kapitaliistnuudai gy, ali kapitaliis gryyppenyyd xoorondiin ataarxaldaan; tovaar yiledberilgiiji jixedxexiin tyləə ba priibelь oloxiin tula, tovaarnuudai sengiiji eldeb maxinaacaar dooşoruulxiin tyləə temesel myn.

AGREESSI — (latiinska yge). Bulimtaran dobtolxiiji—agreessi geze nerelne. Agressiivne gyrenyyd—agreessornyyd bolbol busad oronuudai ba araduudai yndehen intereesyydiiji xoxiduulza, busad oronuudta əəhediingəə zasaglalgiiji baiguulxa ba tedeniiji medeldee abxa jabadalda şiglyylegdehen, bulimtaralgiin poliitikiiji jabuulna. Tiime agressiivne gyrenyyd xadaa, Ispaaniiin ba Xitadai, baha Centraalьna Jevroopiin poolinuud deere şuhata dainiiji jabuulza baigaa faşiis Germaani, faşiis Itaali ba faşiis Japoon bolno.

OKYPAACALGA—(latiinska yge)—jamar negen niutagiiji, goorodiiji, naselioonno pyynktiiji ba busadiiji agressiivne derzaavanuudai seregeer ezelelge. Okypaacalagdahan zoono—daisanai seregyydeer ezelegdehen raioon, territoori g.m. nerelegdedeg.

INTERVEENCE—(latiinska yge),—busa gyrenei dotoodiin xeregtenь agressiivne gyrenyydei zyghəə zebsegte xamaaralsalga. Zişeelxede, Japoon xadaa Xitadta, Germaani xadaa Ispaanida, Centraalьna Jevroopodo, Itaali xadaa Ispaanida ba Albaanida, zebsegeer dobtolon xamaaralsana.

B. Sanzeejev.

ONOREE BALЬZAAK

(Tyrehenhөө xoişo 140 zil gyisehendenь zoriuulagdaba.)

Jevropeiske aguujixe pisaatelьnuudai negen O. Balьzaakiin tvoorçestviin xydoozestvenne udxaşanariinь K. Maarks ba Friidrix Eengelьs bolbol negete bişe temdeglehen baina. Maarks xadaa tereniiji „sociaalьna nauukanuudai dooktor“ geze nerelhen jym. „Balьzaak xadaa,— geze Eengelьs bişene,—...francuuzska oobşçestviin istooriiiji... 1816 onhoo 1848 on xyrter, zilhee zil byri, abari zanşalai xroonikoor bişeze, francuuzska „oobşçestviin“ realistiiçeske ton gaixamşag istooriiiji ygene...“*)

Ede ygenyyd xadaa Balьzaakiin romaanuudai xydoozestvenne udxaşanariiji gaixamşag konkreetneer todorxôilon xaruulna. Өөriingөө bodoto nereer bişehen, „Şyaanuud“ geze, Balьzaakiin gaixamşag romaaniinь 1829 ondo xeblegdee hen (eneenhee urdanь Balьzaak, psevdoniimeer bişedeg baigaa). Ene xadaa bodoto realistiiçeske romaan myn. 1799-1800 onuudta Fraancada bolhon grazdaanska dainai epooxo, dylii proviince, ilangajaa niugatai abari zanşalnuud gaixamşagaar ba gynzegiigөөr xaruulagdahan baina. Udangyi, Balьzaakiin şine kniige—duralalgiin probleemiiji jymoristiiçeske foormoor ba byrzyaazna gerlelgiin ekonomiiçeska priroodiiji xairagamgyigөөr butasoxihon, „Gerlelgiin fizioloogi“ geze kniige garhan baina. Nege-xedii hara bolood, „Tusxai azabaidalai sceenenyyd“ ba xojor toom noveelьnyyd gargagdaa hen. Nege negeneigee xoinohoo şedeevernyyd: „Şagreeneve arhan“, „Jevgeeni Graande“, „Gooriogoi esege“ xeblegden garna.

1834 ondo Balьzaak bolbol „francuuzska oobşçestviin istooriiiji“, tailbarilan xelebel restavraaciin ba Ijyylьske epooxiiji bişexii şiidene. Tereenhee xoişo, Balьzaak xadaa tusxai romaanuud ba poovestьnuudiiji bişe, xarin ugaa jixe nege zoxiool bişene, eneenee hyyleerenь „Xyntyreltenei komeedi“ geze nerelhen jym. Ene zoxiool soogoo, Balьzaak bolbol eldeb seerinyydte „tusxai azabaidal“, „pariizska azabaidal“, „provinciaalьna azabaidal“, „dereveenske“, „vojeenne“ ba „politiiçeske“ azabaidalnuud tuşaa bişene. Өөriingөө hanahaniiji byrin bişeze yrdiөөgyi baibaşji haanь, terenei bejelyylhen hanal bodolnuudanь xyntyreltenei uxaanai aguujixe zoxiool myn.

Sag yrgelze myngөөr dutaza baidag ba ugaa jixe zoxiooloo dyyrgexiiji xysedeg deerehee, Balьzaak bolbol өөriingөө byxii nahan soo ton jixe eneergieer xydelmerilhen baina. Eneenei ylemze xynde, jixe azalanь zyrxenei ybeşe bii bolgozo, Balьzaak xadaa 1850 ondo naha barahan jym.

Өөriingөө politiiçeske yzeleer, Balьzaak bolbol reakciooneer, legitimiist baigaa. Gebeşji, terenei xydoozestvenne tvoorçestviin realiizm xadaa ton gynzegii baigaa, ene uşarhaa Balьzaak bolbol өөriinь politiiçeske yzelde zyriyy baihan, tiimenyyd sociaalьna bodoto baidalnuudai yzegdelnyydiiji yneneer xaruuldag hen.

Balьzaakiin yzel bodoloi yndehe huurida, XVIII veekiin francuuzska mesliitelьnyydei filosoofinь baidag belei, ede xadaa 1789-1793 onuudta aguujixe byrzyaazna revoliyyce beledxehen jym. Balьzaak bolbol materialiist baigaa. Gebeş, gansa le XVIII veekiin filoosofuudai materialiizm tereende tanil baihan ba edeniiji Balьzaak xadaa xysedөөrenь oilgohon baina. Zygөөr, materialistiiçeske yzelenь xadaa terenei zoxioolnuudta, bodoto baidaliiji şinzelgiinь argada, tereniiji uran zoxiooloor xaruulgada todoroghohon baina.

Balьzaak bolbol delxei tuşaa byxii religioozno tailbarinuudiiji buruuşaana, xyn—ene bolbol deede şatiin amitan myn, ene xadaa jamarşji amitandal adali, bajarlaxa, xyxixiiji ermelzene ba jadaral zoblonhoo terjelne geze, tere batalan xelene. Iime deerehee, xyn xadaa zol zargaltai baixa erxetei, uşaranь zol zargalda xynei ermelzelge bolbol zailuulaşagyi, zakoonno baina. Xerbee xyn xadaa өөriingөө zorilgodo xyreze şadaagyi haanь, terenei şaltagaaniinь tere xynhee bişe, xarin obşçeestvenne ysloovinuudhaa duldiidana. Eneeniiji Balьzaak todoor xarana. Oobşçestvo xadaa anginuudhaa organizovaalagdahan baigaa xadanь, xynei liiçnostь bolbol oobşçestvo ba terenei baiguulganuudtai sag yrgelziin temeselde baixa geze, tere xarana. Zygөөr, Balьzaak xadaa angita oobşçestviiji ygeixeze bolxo baihiiji xarangyi, ene bolbol zailuulaşagyi xoro myn geze toolodog hen.

Bygediiji şinzelxe ba tailbarilan xaruulxa gehen ermelzelgenь, өөriingөө romaanuudiiji ton jixeer yrgedxexiijinь Balьzaakiiji baaladag baigaa. Iimehee, Balьzaak bolbol jamar-negen gansaxan sociaalьna sloiji xaruulgaar xizaarlanagy. Nege romaan soogoo, tere xadaa eldebiin anginuudai tyløølegşediiji—tomo aristokraadhaa exileed, ton ygeitei dereveenske batraag xyrter, baankova koroolьhoo exileed, tenyylşe kaatorznig xyrter xaruulna.

Sociaalьna bodoto baidalai xysenyydei negeniinь xadaa alibyxii ceennostiiiji, terenei toodө dyxoovno—myngiiji sasuulxii kapitaliis mederelei hededeg, tere „bygedeniitiin ekvivaleent“ myn bolno. Balьzaak bolbol delxein literatuurada, xenheeşji urid, kapitaliis delxein ene onso ilgaaji oilgohon ba xenheeşji gynzegiigөөr şinzelhen baina. Myngen—ene xadaa xysen myn, ene xysen bolbol zol zargalai tylөө temeseldenь xynyydte esergyy baidag, tiime xysen, xamagai tyryyn, xynyydei dailan abxa johotoi, tiime xysen myn. Balьzaak bolbol angita, byrzyaazna oobşçestviin sociaalьna organizaacalgada ebseşegyi baina, tere xadaa ene organizaacalgiiji esestenь xyrter ongilon, jamar өөdegyixen yndehe huuri deere togtozo baihiinь xaruulna.

Tere yjiin Fraanciin xatuu şiryyn kartiiniiji xaruulan, tere yjiin delxeiji xaruulan, Balьzaak bolbol ene kartiinaaraa xynyydiiji doromzolxiiji xyseegyi baina. Terenei zoxioolnuud xadaa tere yjiin delxein sociaalьna stroiji buruuşaana, xarin tere yjiin xynyydiiji jaabaşji doromzolnogyi.

Egeel eneende, Balьzaak xadaa aradai bodoto baidaliiji xaruuldag pisaatelь baihanainь yndehe huuriiji xaraxa xeregtei, ene bolbol bidende ilangajaa ynetei baina. Balьzaak bolbol өөriingөө yjiin orşom baidalda, jireedyin progressiivne yzegdelnyydiiji eliryylze şadaa hen. Eneen tuşaa Eengelьs iigeze xelene: „... tere yjede olozo bolxoor, tede jireedyin bodoto xynyydiiji terenei xarahan jabadaliijinь, bi xadaa realiizmiin aguujixe ilaltanuudai negen, ybegezөөl Balьzaakiin aguujixe onso ilgaanuudai negen myn geze toolonob“.

Balьzaakiin tvoorçestvo bolbol xeden millioon soveed unşagşadta, soveed literatuurada ugaa jixe udxaşartai baina. Manai pisaatelьnuud bolbol realiizmaar nebterehen talaantta maasterhaa, xaraakternuudiiji gynzegiigөөr xaruulgiin iskyysstvede huralsana. Balьzaakiin xydoozestvenne dostooinstvo bolbol tereniiji olomillioono soveed aradai inag aavtornuudai negen bolgono. Terenei romaanuud xadaa SSSR-ei araduudai xelenyyd deere orşuulagdadag ba unşagşadai maassa bolbol tedeniiji ton tyrgөөr xudaldan abdag baina. Manai teaatrnuud bolbol Balьzaakiin rьjeesenyydiiji ba terenei romaanuudai insceniroovkonuudiiji amzaltataigaar tabina.

Prof. B. Reiizov.

*) Miiss Margareet, E. Garkneessde bişeg, „Literatuurna nasleedstvodo“ 1932 onoi №2 tolilogdohon.

ZURAG DEERE: Albaaniiin tariaaşad Tiraaniin yylıcenyydte baina *(TASS-iin fotoxrooniko).*

Комсомольцууд партида орожо байна

Петропавловка. (Манай собкоррhoo) Комсомолой Зэдын айком болбол 1939 оной январьhаа май hара хүртэр 43 комсомольцуудта партиин зэргэдэ орохын тула рекомендацинуудые үгөө. Илангаяа партиин XVIII историческа съездын hүүлээр партиин зэргэдэ эрхим комсомольцууд олоороо орohoн байна.

Эдэнэрэй дунда колхозно түрүү хүнүүд—стахановцууд, ударнигууд, МТС-эй хүдэлмэрилэгшэд ба интеллигенцинүүд байна.

Ц. АЛТАЙСКИЙ.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Химическэ промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба служищанарай коллективуудые шагнаха тухай

Үйлэдбэриингөө планиие үлүүбшэлэн дүүргэhэнэй ба стахановска хүдэлмэриие амжалтатайгаар организацилhанай түлөө доороо заагдаhан предприятинуудай хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба служищанарай коллективуудые шагнаха:

Ленинэй орденоор

Ярославска резино-асбество комбинадай хүдэлмэришэдэй, служищанарай, инженерно-техническэ ба ажахын хүдэлмэришэдэй коллективые.

Ажалай Улаан тугай орденоор

1. 93 химическэ заводой хүдэлмэришэдэй, служищанарай, инженерно-техническэ ба ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй коллективые.

2. Лит. „Б“ синтетическэ каучукын опытно заводой хүдэлмэришэдэй, служищанарай, инженерно-техническэ ба ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй коллективые.

СССР-эй Верховно Соведэй президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1939 оной майн 17.

ДЭЭДЭ hУРГУУЛИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИИН ГАЙХАМШАГ ЖЭЛ

Унгэрэгшэ жэлдэ, ВКП(б)-эйн Центральна Комитет ба СССР-эй правительстваар эмхидхэгдэhэн, дээдэ hургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй нэгэдэгээр Бүхэсоюзна совещанида хабаадагшадтай уулзалга болhон байна. Энэ уулзалга дээрэ нүхэр Сталинай хэлэhэн үгэ, нүхэр Молотовой выступлени хадаа дээдэ hургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэдые ба студенчествые зоригжуулhан ба советскэ Вузнууд шэнэнүүд амжалтануудые туйлаhан байна.

710 советскэ дээдэ hургуулинуудта мүнөө 600 мянган студентнүүд hуралсажа байна, энэ хадаа хуушанай Россиинхиhoo 5 дахин олон ба 23 капиталистическэ оронуудые хамтадань абhанhaa бүри олон байна. 1938 ондо дээдэ hургуулинуудта 93500 залуу специалистнүүд ороо. Дээдэ hургуулинууд хадаа 458 шэнэ учебнигүүдые абаа. Арадай ажахыда угаа ехэ удхатай, научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүд дэлгэрээ. Вузнууд болбол профессорнүүд ба научна хүдэлмэрилэгшэдэй шэнэ кадрнуудаар нэмэгдээ. Аттестационно дээдэ комисси хадаа 6 мянга гаран хүнүүдтэ эрдэмтэдэй нэрэ зэргэ олгоhон байна. Тэдэнэй дунда Советскэ Союзай Геройнууд, талантлива залуу эрдэмтэд, элитэ артистнүүд, музыкантнууд, режиссернүүд ба художнигууд бии.

(ТАСС).

FINAANSOVA ORGANIZAACANUUD BA SBEREGAATELЬNA KAASSANUUDAI ŞUXALA XYDELMERINYYD

★ P. S. GYYSEV—BMASSR-ei finaansiin narkoom ★

BKP(b)-ein XVIII sjeezd bolbol SSSR-ei aradai azaxiin Tabanzilei plaaniiji batalba. Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei plaan xadaa manai oronoi sociaiis promiişlennostiiin xygzeltiin teempiiji ulam tyrgedxene. Tere xadaa aradai azaxiin byxii busad halbarinuudai ton jixeer xygzexe ba debzexe jabadaliijinь xangana.

Xojordugaar Tabanzil soo kapitaalovlozeeni xadaa 115 milliaard tyxerigөөr togtoogdohon aad, Gurbadugaar Tabanzil soo tere xadaa 181 milliaard tyxerigөөr xaraalagdahan baina. Ene bolbol tyryy kapitaliis oronuudiiji xysexe ba urdanь oroxo gehen, nyxer Staalinai zaabari ba BKP(b)-ein XVIII sjeezdiin togtoomziin dyyrgeltiiji xangaxa—sociaiis oronoi xysen tyges biydzeed myn.

Gurbadugaar Tabanzil soo jabuulagdaxa aguujixenyyd xydelmerinyyd xadaa finaansova organizaacanuudai urda, ene sisteemiin xydelmeriiiji byxii xemzeegeerenь şinedxen tabixa, aradai azaxiiji xysed ba sag soonь finansiirovalxa, finaansova kampaaniiin plaaniiji dyyrgexe g. m. ton xyndete zorilgonuudiiji tabina.

Gyrenei Soveed krediidei yndehe huurinь, zilbyri urgaza baigaa aradai doxood bolno. Tere xadaa ilangajaa hyylei yjede gy,ali staxaanovska xydeløønei delgerhenei ba kolxoozno stroin ilahanai rezylьtaadta, tuilai tyrgenөөr xygzehen baina. Sociaalьna-kylьtyyrne xemzeejabuulganuudai gargaşa xadaa socialiis gyreneimnai biydzeed soo ton xyndete huuri ezelne. Manai socialiis gyrenei biydzeed bolbol aradtaa, tereşelen, gaixamşag haixan exe orondoo slyziilne.

1938 ondo taraagdahan obiligaaciin myngenei syymmeheenь, manai respyyblikiin niutagai biydzeedte 2305 miangan tyx., respyblikaanska biydzeedte 1970 miangan tyxerig orohon baina. Iimeheenь, azalşad bolbol gyrenei soveed urihalamziin aşag tuhiijinь haitar mededeg. Tedener xadaa urihalamziiji ton duratai zaxidag. Tiigeed, tereenhee xeden olon mianga-millioon tyxerig şyyberiiiji abadag baina. Zişeelxede, manai respyyblikiin azalşad bolbol 1938 onoi torşo soo urihalamziin şyyberiiin 1.115 miangan tyxerig vklaad oruulhanai proceentiin 238 miangan tyxerig abhan baixa jym.

Mynөө, Gurbadugaar Tabanzilei (tyryyşiin zilde gargagdahan) urihalamza zaxigşadtai rasçood xelge exilbe. Iimehee, finaansova organizaacanuud ba sberegaatelьna kaassanuud bolbol tus urihalamziin myngenei oroltiiji, tereşelen, podpiisçiguudtai rasçood xelgiiji sag bolzor soonь jabuulxa johotoi. Xydelmerişed, slyyzaşçinar ba busad bolbol өөhediingөө zaxihan obligaacanuudiiji sag soonь abxa johotoi. Byxii predprijaatinuud ba yçrezdeeninyydei kollektiivyyd bolbol xedii tyxerigei obligaaciiji zaxihan baigaab, tereeneigee rasçoodiiji dyyren xexe johotoi.

Iime xadanь, byxii zaxigşadtai tus tusagaaranь rasçood xeze, urihalamziin myngeneinь oroltiin zyb baihiinь şalgan yzelgiiji ene geheer dyyrgexe. Finaansova organizaacanuud, sberegaatelьna kaassanuud, komsooduud ba profsojuuzna organizaacanuud xadaa ene şuxaliin şuxala xydelmeriiiji xytelberilxe ba tolgoilxo ujalgatai.

Xydelmerişedte, slyyzaşçinarta, ba sag zuura ygei baigşadta (amaraltada baigşad ba busadta), tedenei zaxiza abhan obligaaciijinь ygelgiiji organizovaalxadaa, myn tedenei gertenь abaaşuulza ygexenь şuxala baina. Urihalamza zaxigşadtai rasçood xexe yjeer, zarim negen xynyydei ondoo predprijaatinuudta ba yçrezdeeninyydte orozo xydelmerilhen baigaa haanь, tedeende obligaaca ygelgiiji zybөөr organizovaalxa ba tereenei dyyrgeltiiji xododoo kontroliirovalza baixanь şuxala. Profsojuuzna organizaacanuud ba komsooduud bolbol ene talaar, predprijaatinuudai ba yçrezdeeninyydei administraaciin xydelmeridenь ton serьjooznoor tuhalxa johotoi.

Eneenei urda zilnyydte obligaaciiji ezedtenь ygexiiji oroldongyi, predprijaatinuud ba yçrezdeeninyydtenь oguulьnaar ygezerxideg sisteeme baihan jym. Ene xadaa oroidooşji taaraxagyi sisteeme myn geeşe. Mynөө zilde, iime oguulьna jabadaliiji gargaza ogto bolxogyi. Zygөөr, obligaacanuudiiji predprijaatinuud ba yçrezdeeninyydte ygexedөө, ezedtenь ygtexiin ba elьgeegdexiin argabaidalai baihiinь **şalgaxa** xeregtei. Zaxigşa **byxen** obligaacaa **abza**, tereeneigee tiraaziin şyyberide xabaadalsaxa johotoi. Mynөө zilde, ene urihalamziin tiraaziin şyyberi xadaa 4 daxin bolxo baina. Tyryyşiinь şyyberi bolbol ijyyniiin 17-18-da Staalino geze goorodto bolxonь.

Mynөө, ezedtenь ygteze şadagdaadyi 879370 tyxerigei „SSSR-ei oborooniiji bexizyylelgiin“ urihalamziin obligaacanuud xadaa sberegaatelьna kaassanuudta xadagalaatai baixa jym. Obligaacajaa gartaa abaadyi baihan zaxigşad bolbol tiraaziin şyyberide xabaadalsaza şadaxagyi bolno. Iime deereheenь, tus obligaacanuudai ezed bolbol ijyyniiin 1 xyrter obligaacanuudaa sym abxa johotoi. Xerbee abza şadaagyi haa, tedener xadaa xoxidoxo bolno.

Xelbereltegyi urgaza baigaa aradai nөөselelge xadaa manai oronoi azalşad ba kolxoozno maassiin xyxiyy sengelig azabaidaliinь gerşelen xaruulna.

Manai Burlaad-Mongol respyyblikiin azalşadai mynge nөөselxe jabadaliinь harahaa harada, zilhee zilde urgaza baina. 1937 onoi janvaariiin 1-ei yder respyyblike dotor 67 sberegaatelьna kaassanuud baihan jym, tere xadaa 33.074 vklaadçiguudtai, tedenь 12616 miangan tyxerig mynge nөөselhen baigaa hen. 1938 onoi janvaariiin 1-de, 76 sberegaatelьna kaassanuud bolgogdohon ba, vklaadçiguudiinь 36863 bolzo, 16420 miangan tyxerigiiji nөөseldeg bolhon jym. Tiigeed, 1939 onoi janvaariiin 1-de 92 sberegaatelьna kaassanuud, 72482 vklaadçiguud xyrter olon bolzo, tedener xadaa 24.133 miangan tyxerig vklaad oruulhan baixa jym. Ene onoi tyryyşiin kvaartal soo, vklaad oruulalga xadaa 3.482 miangan tyxerigөөr nemehen baina.

Nelieed olon aimaguud bolbol (Zediin, Kabaanskiin, Bargazanai, Tynxenei, Ulaan-Ude goorod) bolbol vklaad oruulgiin talaar, ton hain pokazaatelьtai baina. Zygөөr, zarim aimaguudai finaansova organizaacanuud ba sberegaatelьna kaassanuud (Muxar-Şiberei ba busad) bolbol ton olon serьjoozno dutuunuudtai baina, gebel, vklaad oruulgiin talaar teempejee udaaruulaa, Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei nemzete socialiis sorevnovaaniiji yrgen dalaisataigaar delgeryylze şadaagyi, kaadrnuudiiji hurgaxa, beledxexe ba finaansova aktiivuudtai xydelmerilxe g. m. asuudalnuud byrişji muu tabigdanxai, komsooduudai xydelmeriiiji xytelberildeggyi baina, eneenhee gadna, spraavočno stoolnuudainь xydelmeri ton muugaar tabigdahan baina.

Tyryyşyylei xydelmeriiin ooped ba meetodiiji busadta damzuulan ygexe, Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei nemzete socialiis sorevnovaaniiji delgeryylxe, otliiçniguudiiji olodxoxo, kontroolь beriltejee şangadxaxa g. m. xemzeejabuulganuudiiji abza, finaansova organizaacanuudai ba sberegaatelьna kaassanuudai xydelmeriiiji ton deede xemzeede gargaxanь şuxala zorilgo myn. Zygөөr, partiiina ba soveedske organizaacanuud bolbol finaansova oorganuudai ba sberegaatelьna kaassanuudai xydelmeridenь ton serьjooznoor tuhalxa ujalgatai baina.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: Центросоюзная 19 Телефоны: редактора — 3-44, отв. секретаря 3-23, Сельхозотдел— 7-55, Промотдел — 5-07.

БМАССР-эй НКМП-эй типографи. Уполглавлит № 745